

ÜMİT KURT • “Türk'ün Büyük, Biçare Irkı”

ÜMIT KURT 1984'te doğdu. 2006'da ODTÜ İ.İ.B.F.'den mezun oldu. 2006-2007'de İngiltere'de Keele Üniversitesi'nde Uluslararası İlişkiler ve Sosyoloji Bölümü'nde araştırmacı olarak bulundu. 2008'de Sabancı Üniversitesi Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi'nde yüksek lisansını tamamladı. Gaziantep Zirve Üniversitesi İ.İ.B.F.'de tam zamanlı öğretim görevlisi olarak çalıştı. Türkiye'de ordu ve siyaset, sekülerizm ve din, Türkiye düşünce ve siyasi tarihi, Türkiye-AB ilişkileri gibi konularda *Culture and Religion*, *Turkish Studies*, *European Journal of Economic and Political Studies*, *Turkish Journal of Politics*, *Civil Academy Journal of Social Sciences* ve *Turkish Politics Quarterly* gibi dergilerde makaleleri yayımlanan Kurt'un, *AKP Yeni Merkez Sağ mı?* başlıklı ilk kitabı 2009'da (Dipnot Yayınları); Bülent Aras ve Şule Toktaş ile birlikte kaleme aldığı *Araştırma Merkezlerinin Yükselişi: Türkiye'de Dış Politika ve Ulusal Güvenlik Kültürü* (SETA Yayınları) başlıklı kitabı 2010'da yayımlandı. Bunun yanında Kurt'un *Toplumsal Tarih*, *Birikim*, *Cogito*, *Virgül*, *Notos Edebiyat*, *Milliyet Sanat* ve *Mesele* dergilerinde, *Radikal İki*, *BirGün* ve *Taraf* gazetelerinde yayımlanmış çok sayıda makalesi vardır. Halen Clark Üniversitesi Tarih Bölümü Holocaust and Genocide Studies Merkezi'nde Antep Ermenileri üzerine doktora çalışmasına devam etmektedir.

İletişim Yayınları 1744 • Araştırma-İnceleme Dizisi 291

ISBN-13: 978-975-05-1039-7

© 2012 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2012, İstanbul

EDITÖR Tanıl Bora

DIZI KAPAK TASARIMI Ümit Kıvanç

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Remzi Abbas

BASKI ve CILT Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 03 21

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak İletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

ÜMIT KURT

“Türk’ün Büyük, Biçare Irkı”

Türk Yurdu’nda
Milliyetçiliğin Esasları
(1911-1916)

Babam'a... Küçük Hasan'a...

İÇİNDEKİLER

Teşekkür	9
ÖNSÖZ • TANER AKÇAM	13
Ana soru: Ne oldu? Niçin oldu?	15
Tasnif denemeleri	17
Ermeni soykırımı konusunda daha yolun başındayız	18
1915 ve ideoloji	23
GİRİŞ	27
<i>Türk Yurdu</i> - İTC ilişkileri	41
BİRİNCİ BÖLÜM	
KAVMİYET/MİLLİYET-İRK	45
Tahkîri red	57
"Altın Destan" ve "Ergenekon"	59
Türk dilinin önemi	60
<i>Türk Yurdu</i> 'nda dilde reform çabaları	63
Max Nordau: Milliyet fikrinin tesisi	65
Sosyal Darwinizm	67
İKİNCİ BÖLÜM	
OSMANLILIK, TÜRLÜK, İSLÂMİYET ANLAYIŞLARI	71
Halide Edip'te Pantürkçülük ve Panturancılık	93
Osmanlı milleti, İslam ve Türklük: Süleyman Nazif'e cevap	96
"Halk nazarına bir niçe mesele"	103

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MİLLİYETÇİLİĞİN STRATEJİLERİ	107
"Felaketlerden sonra milletler"	133
"Bulgarlar mahvedilmelidir!"	137
Tanzimatçılığın iflâsı	143
Tanzimatçılık ve Gökalp	148
İstiklal Marşı'nın alametleri	150
Türk tarihinin devirlere taksimi	152
Batı'daki Türkoloji çalışmalarının etkisi	157
Akçuraoğlu ve İttihat Terakki	160

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MİLLİ HİNÇ: ÖTEKİ VE BATI	161
Balkan acısı	166
Milli kin ve Mehmed Emin	174
"Avrupa'nın hasta adamı"	178
"Milli Hikâye: Piç"	189
"Türk Çocukluğunun Dertleri!"	195
"Sütçü Bulgarlar, domuz çobanı Sırplar, hatta meyhaneci Yunanlılar"	198
"Ey Türklüğün bedeninde hayat bulan mikroplar!"	201
Farmasonluk ve kozmopolitik	203
İzmir ve tatlısı Frenkleri	207
Cihan Harbi ve Türkler	208
Cihan Harbi ve Şark meselesi	212
Cihan Harbi'nde Alman hayranlığının izleri	217

BEŞİNCİ BÖLÜM

PARVUS VE "MİLLİ İKTİSAT"	221
Avrupa'nın iktisadi boyunduruğu altında Osmanlı Devleti	226
Köylülük meselesi	230
SONUÇ	237
KAYNAKÇA	247

Teşekkür

Kavramlar hem zaman hem de mekân içinde yolculuk yaparlar. Zaman ve mekân içindeki yolculukları onları olgunlaştırır, yoğurur, inceltir, ayırıştırır, çeşitlendirir. Elinizdeki çalışma milliyetçilik kavramının Türk olmakla ve Türklüğe iliştilenlikle birlikte başından geçen yolculuğun belirli bir kesitini (başlangıç kesitini) anlamak ve bunu yaparken birtakım verili kabul edilmiş olguları analiz etmek niyetiyle kendi yolculuğuna başladı.

1911-1916 gibi Osmanlı İmparatorluğu'nun varoluşu açısından oldukça 'hassas' bir dönemde *Türk Yurdu* dergisinde mesai harcayan ve kendilerini Türkçü olarak niteleyen aydınların metinlerine bağlı kalan bu çalışma, bu yazılardan hareketle o dönemin havasını solumaya gayret etmiş ve o "anın", o andaki "şimdi"nin tarihsel bağlamını kavramaya çalışmıştır. Murat Belge'nin zihnime yer eden nitelemesiyle ifade edersem, "Türk toplumunun çocukluk hastalığı olan" Türk milliyetçiliğinin bu dönemdeki aldığı şeklin ve halin eskizlerini çizen, Türkçü aydınların yazıları üzerinden yola çıkarak, onların anlam dünyalarına bir nebze de olsa gir-

meye çalışan bu çalışma, kurucu ideoloji olarak milliyetçiliğe bir 'hastalık' olarak bakmak yerine onu *sorunsallaştırma*-yı dert edinmiştir.

Pek tabii şükranlarımı sunmam gereken birçok kişi var. Bu kitap zikrettiğim gibi benim için bir yolculuktu. Önce emekledi, sonra yavaş yavaş ayağa kalkmaya başladı ve en sonunda yürümeye çalıştı. Bu düşünsel sürecin fitilini ateşleyen, *Türk Yurdu* dergisi ekseninde, tamamiyle orijinal bir kaynak etrafında Türk milliyetçiliğini ve Türk milli kimliğini inşa eden tarihsel sürecin parametrelerini, belirleyicilerini, karmaşık boyutlarını anlamak adına bana çok önemli bir entelektüel patika açan doktora tez danışmanım ve değerli hocam Taner Akçam'dır. Elinizdeki çalışmanın oluşum sürecindeki bütün duraklarda ufuk açıcı eleştirileri, değerlendirmeleri ve müdahaleleriyle metnin çehresinin biçimlenmesinde önemli rol oynayan Taner Akçam'a teşekkürü bir borç bilirim. Yazdığı önsözle beni ayrıca onurlandırdığı için kendisine müteşekkirim.

Bunun yanında şu anda doktora çalışmalarımı yürüttüğüm Clark Üniversitesi'ne bağlı Soykırım ve Holokost Çalışmaları Merkezi Direktörü Deborah Dwork'a, Zirve Üniversitesi Rektörü Adnan Kısa'ya, Marc Mamigonian'a, Halil Berktaş'a, Ümit Cizre'ye, Mehmet Nuri Gültekin'e, Meltem Karadağ'a, Khatchig Mouradian'a, Hülya Adak'a, Mehmet Kılıç'a, Ahmet Özcan'a ve Joey Perry'e desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

Ayrıca, kitabın yazımı aşamasında yaptığı eleştirel değerlendirmelerle kitabın içeriğinin zenginleşmesine kayda değer katkılar sağlayan değerli dostum Oğuz Alyanak'a çok teşekkür ederim. Özel bir parantezi hak eden Damla Tanla'ya, her zaman yanımda olduğu ve bana inandığı için teşekkür borçluyum. Onun varlığı ve koşulsuz desteği bu kitabı da beni de var etti. Canım kardeşlerim Hamit ve Dilek'e;

bitanecik annem Hanım Kurt'a ve son olarak kitabı ithaf ettiğim dünyanın en iyi babasına, benim babama, Hasan'a bütün kalbimle teşekkür ediyor ve sevgilerimi gönderiyorum. Son olarak, ismini anmadan zinhar geçemeyeceğim biri daha var. Bu kitabın yayına hazırlanması sırasında başta önerileriyle beni yönlendiren, yerinde müdahaleleriyle kitabın zenginleşmesine katkı sağlayan, aynı zamanda kitabın "isim babası" olan Tanıl Bora'ya ve emeği geçen tüm İletişim Yayınları çalışanlarına candan teşekkür ederim.

Bu kitaptaki tüm yorumların ve düşüncelerin sadece bu satırların yazarını bağladığını, kitapta yer alması muhtemel olan bütün hataların da sadece benden kaynaklandığını belirtmek isterim.

ÜMIT KURT
Boston, 1 Ekim 2011